

Nest van Brandgans
op open grasgors van
de Korendijkse Slik-
ken, zomer 2009
(foto: Gert Huijzers).

Gerard Ouweneel

Uit de in juli 2006 gehouden gebiedsdekkende telling van ganzen in het Deltagebied bleek dat ruim een kwart van de Nederlandse zomerpopulatie in Zuidwest-Nederland verblijft (van der Jeugd & de Boer, 2006). Tweederde van dit contingent houdt zich op in het noordelijke deel van de Delta, in de regio Haringvliet/Krammer-Volkerak (HKV). Sinds het begin van de jaren zestig van de afgelopen eeuw hebben in deze regio ingrijpende milieuveranderingen plaatsgevonden die naar wat nu blijkt gunstig uitpakken voor overzomerende en broedende ganzen. Welke consequenties heeft dit voor voorgenomen natuurontwikkelingsprojecten?

Casus: Natuurontwikkeling en nieuwe natuur in de Delta lokken broedende ganzen

Ruim 40 jaar geleden werd vastgesteld dat de oeverlanden van het Haringvliet en Hollands Diep de belangrijkste ganzenpleisterplaatsen van Nederland, wellicht van West-Europa waren (Mörzer Bruyns, 1966). In die tijd verbleven 's winters maximaal 150.000 ganzen in dit land. Van broeden was nauwelijks sprake. Nadien verloor het noordelijk Deltagebied haar status van belangrijkste winterganzenpleisterplaats van Nederland, maar met de groei van het aantal overzomerende annex broedende ganzen kwam de noordelijke Delta weer

aan kop. Het HKV wordt 's zomers druk bezocht door veel ganzen, met name Grauwe gans (*Anser anser*) en Brandgans (*Branta leucopsis*). Deze soorten domineren thans in het zomerhalfjaar het ganzen-spectrum.

Ontwikkelingen HKV

De snelle kolonisatie door ganzen van het HKV in het zomerhalfjaar kon plaatsvinden, doordat de deltasluitingen het tij wegnamen, waardoor de riet- en biezenvelden permanent droogvielen. Als gevolg van de

Fig. 1. Het noordelijk Deltagebied (kaart: Staatsbosbeheer).
1 = Sassenplaat
2 = Oude Land van Strijen
3 = Ventjagersplaat
4 = Tiengemeten
5 = Krammerse Slikken
6 = Plaat van Markenje
7 = Hompelvoet
8 = Stamperplaat
9 = Scheelhoek
10 = Korendijkse Slikken

verzoeting van het milieu gingen deze ver-
 ruigen. Hierdoor ontstond een broedbio-
 toop waarvan de Grauwe ganzen gebruik
 maakten (Ouweneel, 1993). In het kielzog
 van deze ontwikkeling volgden eilandaan-
 leg, omzetting van cultuurland in natuur-
 ontwikkelingsgebieden, aanleg van moeras-
 annex recreatiegebieden in polders en ont-
 polderingen. Tot dusver ontbreekt predatie
 van vossen. Dat de kolonisatie door broe-
 dende ganzen later op gang kwam in de
 Grevelingen dan in het HKV wordt ver-
 klaard door het gebrek aan zoetwater en
 de sterke tweedeling tussen kort gemaaid
 en begraasde terreinen enerzijds en hoog
 struweel anderzijds (de Kraker, 2009). Pas
 in 2007 broedden voor het eerst Brandgan-
 zen in de Grevelingen. Thans lijkt het erop
 dat ook in de Grevelingen een expansie
 inzet. Daar werden op de Stampersplaat in
 de zomer van 2009 door onbekenden ver-
 nieelde ganzenlegsels aangetroffen.
 Bij de planvorming ten behoeve van de
 herinrichting van het HKV na de sluiting
 van de estuaria werd geen rekening gehou-
 den met de komst van broedende ganzen,
 ook niet in het in 1987 gesloten Krammer-
 Volkerak. Bij de thans in voorbereiding
 zijnde herinrichtingen poogt men te ver-
 mijden dat nog meer broedareaal voor
 ganzen wordt toegevoegd. Op stapel staat
 de aanleg van tenminste twee platen in het
 Haringvliet. Door het plaatvlak te laten uit-
 komen tussen de gemiddelde hoog- en
 laagwaterstand, zal dagelijks overspoeling
 plaatsvinden, hetgeen de ganzen zal weer-
 houden zich als broedvogel te vestigen
 (med. Rijkswaterstaat).

Literatuur

Jeugd, H. van der & V. de Boer, 2006. Zomer-
 ganzen in het Deltagebied in 2006. SOVON-
 inventarisatie rapport 2006/12. SOVON Vogel-
 onderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
Kraker, K. de, 2009. Grevelingenverslag.
 Onderzoek aan flora en fauna van de Hompel-
 voet en andere gebieden in de Grevelingen.
 Sandvicensis Ecologisch adviesbureau.
Mörzer Bruyns, M.F., 1966 Pleisterplaatsen
 van wilde ganzen in Nederland. Het Vogeljaar
 14: 235-262.
Ouweneel, G.L., 1993. Grauwe Ganzen *Anser*
anser in het Hollandsch Diep-Haringvlietgebied
 in het zomerhalfjaar. Limosa 66: 66-67.

G.L. Ouweneel
 Lijster 17
 3299 BT Maasdam
 glo@xs4all.nl

Op het sinds november 2007 geïnundeerde eiland Tiengemeten broedden zomer 2008
 al 612 paren Grauwe ganzen (foto: Gert Huijzers).

Deel van een kolonie van ruim 150 paren Brandganzen op de Korendijkse Slikken,
 zomer 2009. Deze kolonie begon met 1 paartje in 2007 (foto: Gert Huijzers).

